

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نیاشد تن من مباد
بدین بوم ویر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی - فرهنگی

دیپلوم انجنیر خلیل الله معروفی

برلین، ۲۲ جنوری ۲۰۱۰

به کهنه خود بساز که نو دیگران گران است

وجوه تمایز و تفارق دری افغانستان و فارسی ایران

(بخش بیستم)

ولسی جرگه یا مجلس نمایندگان؟؟؟ شورا یا مجلس؟؟؟

مقاله «ولسی جرگه یا مجلس نمایندگان؟؟؟ شورا یا مجلس؟؟؟» را به تاریخ اول جون ۲۰۰۸ در هنگام سفر در شهر نیویارک نوشته و در سایت "دعوت" نشر کردم، که بعداً در پورتال "افغان جرمن آنلاین" اقتباس گردید. قسمتی از این مضمون را که با سلسله حاضر ارتباط دارد، به حیث بخش بیستم این گفتار تقدیم حضور اشرف خوانندگان پورتال "افغانستان آزاد - آزاد افغانستان" میکنم.

ولسی جرگه یا مجلس نمایندگان؟؟؟

شورا یا مجلس؟؟؟

.....
ترسب چنین افکار و اعمال "ایرانی مشربی" را همین اکنون در افغانستان می بینیم که هم در سطح مذهب به صراحت قابل رؤیت است و هم در سطح زبان. اما، آنچه مربوط به "زبان دری" وطن ما و باصطلاح زیبای دانشمندان خبره و چیزفهم ایرانی "دری افغانی" میگردد، ابعاد به مراتب گسترده تر و حدیثی به مراتب غمین تر دارد. چنانکه قبلاً گفته شد، بنده در زمینه مقالات بیشمار - حدوداً چهل مقاله - هشدار دهنده نوشته و تقدیم سایت های انترنتی و جرائد ملی افغانی کرده است.

وقتی همین صبح ملا اذان و به اصطلاح کابلی در "کله صبح" سری به سایتهای انترنتی افغانی زدم، در سایت "آزمون ملی" به مقاله ای با عنوان "جنگ بر سر واژگان در مجلس نمایندگان" برخوردم که از "روزنامه پیمان" چاپ کابل اقتباس شده است. و همین مطلب عامل نوشتن این مقاله گردید. با وجودی که در سفر و در تفریح بسر میبرم و اصلاً میخواستم از دنیا و مافیها گوشه گیرم، چون مقاله مقتبسه "آزمون ملی" را خواندم، تفریح و سفر یکسره فراموش گشت. دست به قلم الکترونیک یعنی "کمپیوتر" برده و اینک از همینجا این نوشته را به خوانندگان دلسوز به افغانستان و فرهنگ افغانی آن، تقدیم میکنم. البته همینکه به جایگاه و پایگاه خود برسم، موضوع را بیشتر

و قاطعانه تر دنبال کرده و بر حسب "تلافی مافات"، آنچه را در چندین روز پیاپی نسبت سفر و "معاذیر جدی تر" فوت گردیده، جبران خواهم نمود.

مضمون "روزنامه پیمان" بر جدالی که بر سر کلمات "دانشگاه و دانشکده" و "پوهنتون و پوهنځی" در ولسی جرگه در گرفته بود، گزارشی را تقدیم کرده و آرای موافق و مخالف را در زمینه پیش کشیده است. به گزارش همین مقاله، یونس قانونی رئیس ولسی جرگه که گویا میخواست در بین جناحهای مخالف میانجیگری بکند، با تکتیک طراران ای گفت:

« پدر و پدرکلان ما را پوهنتون کشته است و سال ها است که پوهنتون می گوئیم یا اگر دانشگاه باشد زمین به آسمان نمیخورد.»

قانونی که ظاهراً به مانند "دلاک خواجه مسافر" هم به نعل میزند و هم به میخ، ضمن این مداخله در واقع مشروعیت کلمه "دانشگاه" را جلی میسازد و گویا راه "قانونی" استعمال آن را برای آینده هموار میکند.

در مقاله "جنگ بر سر واژگان در مجلس نمایندگان" که از قلم کسی بنام "نظری پریانی" تراویده، متأسفانه به خیل بزرگی از کلمات نامأنوس برخوردیم. این کلمات نامأنوس از نفوذ فرهنگی و زبانی ایران بر زبان و فرهنگ برخی از هموطنان ما نشأت کرده است و من از آن بارها در نوشته هایم هشدار داده ام. هوشدار داده ام که اگر جلو آن گرفته نشود، دیگر نه آن "زبان سچه دری" خود را خواهیم داشت و نه آن "فرهنگ وطنی و افغانی" خود را. همین نکته بر آنم داشت تا همه چیز را و هزار کار هول را بگذارم و این سطور را تقدیم خواننده ارجمند و درآشنای وطنم بنمایم.

در مقاله "روزنامه پیمان ملی" متأسفانه ترسب صریح زبان فارسی ایران را مینگریم و بحیث "مشت نمونه خروار" می نگریم که اهل مطبوعات و اهل وسائل "افهام و تفهیم جمعی" ما در داخل افغانستان - بلی خصوصاً در "داخل افغانستان عزیز" - دانسته و یا ندانسته، تا چه حد درین زمینه انهماک میورزند. من فقط بر سیبل مثال، یکی دو ترکیب "محض معمول ایران" - و بر ایما کاملاً نامأنوس - را از این مقاله بیرون آورده و با معادل های مأنوس دری افغانستان مقایسه میکنم، که مشتی نمونه خروار باشد. عنوان مقاله را نیز بر همین تناسب مترتب ساخته ام.

شرح ترکیبات عنوان مقاله:

"ولسی جرگه":

کلمه زیبا، خوش آهنگ شیر و شکر "دری - پشتو" که باهمی و هم آهنگی دو زبان بزرگ، رسمی و ملی ما را عملاً نشان میدهد، یک "ترکیب ملی"ست؛ عیناً بمانند ترکیب قشنگ "لویه جرگه"، که اینک از صیغت "ملی" بدر شده و در قاموس "لغات جهانی" شامل گردیده است. بنابر عرف قانون اساسی افغانستان، برای ما افغانان همین ترکیب "ولسی جرگه" نافذ و قابل اعتبار است و استعمال هر کلمه دیگری به جای آن، تخلف از قانون شمرده میشود، خصوصاً کلماتی که در افغانستان نبوده و اینک بر اثر یورش "چار نعل" فرهنگی ایران در زبان جراند و مطبوعات افغانستان نفوذ کرده اند.

کلمات "جرگه" و "اولوس" که هم در دری و هم در پشتو استعمال میگردند، اصل ترکی و مغولی دارند. غلام رضا طباطبائی مجد، مصحح "تاریخنامه هرات" ضمن شرح کلمات ترکی و مغولی این کتاب چنین آرد:

« اولوس: واژه ایست ترکی - مغولی، به معنای مجموع تابعان یک فرمانروا، ائتلافی از چند قبیله گوناگون، دودمان، طائفه، تبار، ملت. اولوس در زبان مغولی نخست به مپراطوری (امپراتوری - تصحیح از معروفی) بزرگ چنگیز خان و سپس به مردم و سرزمین هائی که به چهار پسر او داده شد، اطلاق گردید. لفظ اولوس پس از حمله مغول به ایران ظاهراً برای نخستین بار در "جامع التواریخ" رشیدی به کار رفته است.

جرگه: واژه ایست مغولی به معنای دسته جمعی، گروهی باهم، در روزگار گذشته به معنای پیشروی دایره وار سپاه در جنگ و شکار بوده است. در نوشته های فارسی به صورت جیرگه، جرگا، و یرگه آمده است.» (صفحات ۷۸۲ و ۷۸۴ "تاریخنامه هرات" اثر سیف بن محمد بن یعقوب الهروی، به تصحیح غلام رضا طباطبائی مجد، انتشارات اساطیر، چاپ دوم ۱۳۸۵ تهران)

"مجلس نمایندگان":

که ترکیبی "عربی - دری"ست، در ایران وضع شده و فقط در همان سامان قابل استعمال است، مختصراً "مجلس" نیز یاد میگردد. در افغانستان ترکیبات "مجلس" و یا "مجلس نمایندگان" در مدلولی که در ایران بکار میروند، کاملاً نامأنوس و نامعمول است و از همینرو کاملاً ناپذیرفتنی!!!!

در سابق در عوض "ولسی جرگه" ترکیبات "شورای ملی"، "مجلس شورای ملی" و یا مختصراً "شورا" استعمال میگردیدند، که بعد ها جای خود را قانوناً به "ولسی جرگه" خالی کردند. البته در عرف زبان گفتار ما عاملاً "شورا" به کار میروند و باکی ندارد، که در زبان دفتر و دیوان و مطبوعات نیز استعمال گردد.

"شورا" :

که کلمه عربی و در کلام عرب به شکل "شوری" (با واو معروف و الف مقصور) نوشته میشود، چنانکه گذشت در عرف عام مردم افغانستان رائج است و هیچ باکی ندارد که از آن در زبان قلم و زبان مکتوب و زبان باصطلاح "معیار" هم استفاده گردد.

"مجلس" :

کلمه عربی "مجلس" (اصلاً در معنای "جای و وقت جلوس"، "جای و وقت نشستن و جلوس کردن" - اسم ظرف) را در ایران عمدتاً در مفهوم "پارلمان" بکار میبرند. این لغت با همین مدلول و مظروف و مفهوم - به تأکید میگویم "با همین مدلول و مظروف و مفهوم" - محض در عرف کشور ایران استعمال میگردد. استعمال کلمه "مجلس" در عوض "پارلمان" و "شورا" و "ولسی جرگه" برای ما افغانان کاریست سخت ناسزاوار و در حد "از خود کشی و بیگانه پرستی"!!!!